

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ, ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

Кафедра фінансів, банківської і страхової справи

Затверджую:

Директор ННІМЕФ

“ ___ ” _____ 2019р.

Схвалено на засіданні кафедри фінансів,

банківської і страхової справи

Протокол № ___ від “ ___ ” _____ 2019р.

Завідувач кафедри _____ О.І. Дацій

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНА І ДЕМОГРАФІЧНА СТАТИСТИКА»**

Статус дисципліни

Освітньо-професійна програма вищої освіти галузі знань

Спеціальність:

Спеціалізація:

Форма навчання заочна Курс

Семестр

Обсяг в кредитах

- лекції(Л) 4
- семінарські (С) практичні заняття (ПЗ)
- лабораторні заняття (ЛЗ)
- самостійна робота студентів (СРС)

Робоча навчальна програма складена на основі навчальної програми дисципліни "Соціальна статистика" (Підготовлена професорами кафедри фінансів і статистики *В. Б. Захожаєм* і *В. С. Федорченко*; затверджено на засіданні кафедри фінансів і статистики (протокол № 8 від 21.12.05), перезатверджено на засіданні кафедри фінансів і статистики (протокол № 17 від 13.05.08))

Розробник робочої програми навчальної дисципліни: проф. кафедри
Варениченко Л.Л.

Київ 2019

II. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою дисципліни “Соціальна і демографічна статистика” є формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок щодо можливостей застосування статистичної інформації для соціологічного аналізу різних сфер суспільного життя, а також надати базові уявлення про сучасний стан соціальної та демографічної статистики.

Завдання дисципліни:

- ❖ надати базові знання, що необхідні для статистичного аналізу соціальних явищ (процесів);
- ❖ розкрити специфіку статистичних методів, які використовуються в соціальній статистиці;
- ❖ навчити студентів розуміти та використовувати статистичні методи і показники;
- ❖ навчити студентів самостійно аналізувати статистичні дані, які відносяться до суспільних явищ та процесів;
- ❖ вивчення теоретико-методичних засад комплексного статистичного аналізу соціальних явищ і процесів;
- ❖ вивчення підходів щодо формування інформаційної бази для здійснення аналізу стану та перспектив розвитку демографічних і соціально-економічних явищ і процесів в умовах ринку;
- ❖ узагальнення методичних підходів щодо оцінки демографічної та соціологічної ситуації в державі і розробка на основі отриманої інформаційної прогнозних статистичних моделей;
- ❖ обґрунтування необхідності проведення статистичного дослідження з метою розробки комплексу науково-технічних та соціально-економічних програм розвитку держави.

Предмет дисципліни – закономірності формування демографічних та соціологічних явищ і процесів та тенденції їх розвитку.

Місце навчальної дисципліни освітній програмі:

Навчальна дисципліна є невід’ємною частиною циклу дисциплін, необхідних працівникам державних управлінських підрозділів, а також інших інституцій незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання. Робочу програму навчальної дисципліни розроблено відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів. З метою кращого засвоєння навчального матеріалу дисципліни студенти повинні до його початку опанувати знаннями та навичками в галузі економічної теорії (макро- та мікроекономіки), інформатики, соціології, статистики, економетрики, демографічної статистики, державного управління, та інш., вміти простежувати вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на основні показники соціально-економічного розвитку.

Компетентності та програмні результати навчання

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни.

У результаті вивчення дисципліни студенту необхідно набути наступних **компетенцій:**

❖ Обліково-статистична - це

- здатність до здійснення статистичних спостережень за демографічними і соціальними явищами та процесами;
- здатність проводити розрахунки показників, застосовуючи методи статистики;

❖ Аналітична - це

- здатність щодо проведення статистичного аналізу соціальних та демографічних явищ і процесів (збирати та обробляти інформацію відповідно

до наукових методів її первинної обробки; аналізувати інформацію, представлену у вигляді динамічних рядів; досліджувати систему показників, які характеризують явища й процеси, що відбуваються; визначати фактори, що впливають на зміну показників);

- здатність аналізувати та використовувати зведену інформацію (узагальнювати систему статистичних показників з метою висвітлення процесів, які відбуваються в соціальній та демографічній сфері; складати ґрунтовні аналітичні огляди, інформаційні записки відповідно до потреб управління);

- ❖ Організаційно-методологічна - це

- здатність щодо засвоєння загальних положень статистики;
- здатність застосовувати методи аналізу інтенсивності розвитку економічних процесів, методи прогнозування економічних явищ, методи структурного аналізу, методи прогнозної екстраполяції на основі трендових моделей та ін..)

- ❖ Контрольна – це здатність перевіряти достовірність статистичної інформації;

- ❖ Інформаційна – це здатність здійснювати інформаційний пошук та систематизацію наявної інформації щодо стану та розвитку демографічних і соціальних явищ і процесів.

- ***В результаті вивчення дисципліни “Соціальна і демографічна статистика” студент буде знати:***

- ❖ основні статистичні поняття (статистична сукупність, статистична закономірність, соціальний статистичний показник, одиниця сукупності тощо);

- ❖ стадії статистичного дослідження соціальних явищ та процесів;

- ❖ умови використання статистичного спостереження в проведенні статистичних досліджень соціально-економічних явищ і процесів;
- ❖ форми виразу соціальних статистичних показників;
- ❖ застосування в соціальній статистиці основних статистичних методів;
- ❖ особливості організації соціальної статистики та систему її показників;
- ❖ основні напрямки аналізу статистичних даних та джерела статистичної інформації про соціальну структуру суспільства, рівень життя населення, моральний стан суспільства тощо;
- ❖ методику визначення структурних зрушень;
- ❖ схему розрахунку й застосування показників динаміки;
- ❖ умови використання індексів в аналізі господарських рішень;
- ❖ методи моделювання економічних процесів;

III. Очікувані результати навчання

Після вивчення дисципліни студент повинен уміти:

- збирати та обробляти внутрішню й зовнішню інформацію про стан соціальної сфери та демографічної ситуації відповідно до наукових методів її первинної оцінки;
- розробляти програму статистичного дослідження соціальних та демографічних явищ та процесів;
- розраховувати середні, відносні статистичні показники, а також показники варіації, динаміки соціальних явищ тощо
- проводити аналіз соціальної статистичної інформації, визначати фактори, які впливають на показник і встановити залежність зміни показника від рівня зміни фактора;
- відбирати головні та другорядні фактори впливу на визначений процес;

- застосовувати комплексний статистичний аналіз соціально-економічних та демографічних явищ і процесів;
- будувати статистичні таблиці, графіки;
- писати аналітичні довідки за матеріалами соціальної статистики.

IV. Критерії оцінювання результатів навчання

Підсумковий контроль знань студентів формується на підставі сумарного рейтингу, що включає оцінки під час поточного контролю та оцінку на заліку.

Згідно критеріям оцінки знань студентів за сумарним рейтингом (табл. 1) виставляється екзаменаційна оцінка.

Таблиця 1

Критерії оцінки знань студентів за сумарним рейтингом

Якісна характеристика	Кількість балів	Рейтингова оцінка	Додаткові умови
Відмінно	90-100 балів	A	
Дуже добре	82-89 балів	B	
Добре	75-81 бал	C	
Задовільно	68-74 бали	D	
Достатньо, задовільно	60-67 балів	E	
Незадовільно	35-59 балів	EX,	можливість повторного складання
Незадовільно	1-34 бали	F	повторне вивчення*

*У останньому випадку відповідно до «Положення про систему треступеневого контролю знань студентів Міжрегіональної Академії управління персоналом» студенту рекомендується повторне слухання курсу.

Максимальна сума балів (поточна рейтингова + підсумкова залікова (екзаменаційна)) складає 100 балів, а мінімальна сума балів по поточному контролю – 60 балів (допуск до здійснення підсумкового контролю знань).

V. Засоби діагностики результатів навчання

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає встановлення оцінок за усіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

- Оцінювання знань студента під час аудиторних занять

- Виконання індивідуального контрольного завдання.
- Проведення підсумкового заліку.

Оцінювання знань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- знайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії.

Підсумковий контроль проводиться з метою перевірки сформованості конкретних навичок і вмінь з дисципліни у формі заліку, який складається письмово. Залік проводиться у формі відповідей на питання за вивченими темами та включає три теоретичних питання.

VI. Програма навчальної дисципліни

Таблиця 3

6.1. Структура навчальної дисципліни

№	Курс <u>3</u> Семестр <u>5</u> Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин у семестрі <u>3/90</u> Назва теми	Кількість годин, з них						Примітка
		Лекції (Л)	Семінар. зан.	Пра кт. Лаб. Зан. (ПЗ, ЛЗ)	Інд.- конс. Роб. (ІКР)	Сам. Роб. Студ. (СРС)	Форма контрол ю	
	Модуль 1. Статистичне вивчення населення як об'єкта соціальної статистики							
1	Предмет і завдання соціальної статистики	1						
2	Суспільство як соціальна система							

3	Населення як об'єкт соціальної статистики	1						
4	Статистика рівня життя населення	2						
5	Статистика житлових умов і житлово-комунального обслуговування							
6	Статистика зовнішнього середовища							
Модуль 2. Статистика умов життя населення								
7	Статистика послуг системи охорони здоров'я							
8	Статистика освіти							
9	Статистика інформатизації							
10	Статистика культури, мистецтва і відпочинку							
11	Статистика соціального захисту населення							
12								
	Разом годин:	4						

6.2. Зміст дисципліни за змістовними модулями та темами

Модуль 1. Статистичне вивчення населення як об'єкта соціальної статистики

Тема 1. Предмет і завдання соціальної статистики

Поняття про соціальну статистику та її предмет. Предмет соціальної статистики.

Система соціальних наук та її структура. Місце соціальної статистики в системі наук. Головні поняття й категорії соціальної статистики.

Об'єкти соціальної статистики.

Характеристика типів об'єктів соціальної статистики. Відмінність об'єктів соціальної статистики від об'єктів інших галузей статистики.

Завдання соціальної статистики.

Завдання соціальної статистики в сучасних умовах. Специфічні завдання соціальної статистики як вирішення практичних питань у процесі дослідження соціальних явищ.

Тема 2. Суспільство як соціальна система

Аналіз рівня освіти населення за допомогою показників, що характеризують ступінь охоплення населення освітою. Застосування індексного методу для порівняння рівня освіти населення різних регіонів, країн. Показники статистики дошкільного навчання та шкільної освіти. Побудова соціально-економічної нормалі для характеристики розвитку системи освіти.

Тема 3. Населення як об'єкт соціальної статистики

Соціальна статистика і населення. Населення як об'єкт соціальної та демографічної статистики. Формування масивів інформації про населення залежно від сфери дослідження: соціальної або демографічної. Категорії населення.

Статистичне вивчення чисельності і руху населення. Основні показники природного руху населення. Екстенсивний та інтенсивний аналіз. Абсолютні характеристики населення. Середнє насе-лення. Основні показники механічного руху населення.

Соціально-демографічна структура населення. Метод статистичних групувань у вивченні населення. Склад населення за статтю. Віково-статева структура населення. Віково-статева піраміда. Типи віково-статевої структури та її еволюція. Старіння населення та його показники. Сімейний склад населення. Статистичне вивчення національного складу населення. Основні економічні групування населення. Коефіцієнти демографічного навантаження. Групування економічно активного населення за сферами діяльності, за галузями економіки та іншими ознаками.

Соціальна мобільність і зміни структури населення. Концепції соціальної стратифікації суспільства. Поняття "соціальна мобільність населення". Показники динаміки та структури соціальної мобільності населення.

Тема 4. Статистика рівня життя населення

Доходи населення та їх статистичне вивчення. Існуючі концепції поняття доходу. Поняття "валовий наявний", "валовий скорегований", "номінальний" та "реальний" дохід. Середні показники рівня доходів: середньодушовий дохід, середня номінальна заробітна плата, середня пенсія, середній розмір стипендії, середня допомога. Існуючі соціальні гарантії держави. Модальний та медіанний дохід, коефіцієнти концентрації доходів Лоренца та Джині.

Статистичне вивчення споживання матеріальних благ та послуг. Аналіз показників рівня та динаміки споживання. Оцінка залежності між рівнем споживання та доходами за допомогою коефіцієнта еластичності. Вивчення структурних відмінностей у споживанні за допомогою відповідних показників.

Система статистичних показників рівня життя. Поняття "рівень життя населення". Характеристика рівнів життя населення. Обстеження домогосподарств як інформаційна база дослідження рівня життя населення.

Індекс людського розвитку. Методика розрахунку індексу людського розвитку.

Статистика бідності. Підходи щодо вимірювання бідності. Статистичні показники бідності. Глибина та гострота бідності. Індекси злиденності населення.

Тема 5. Статистика житлових умов і житлово-комунального обслуговування

Основні поняття, джерела інформації та показники ринку житла.

Поняття житлового фонду, житла, кімнати, загальної площі житла, жилої площі житла. Класифікації житлового фонду. Показники характеристики житлових умов: показники житлового фонду, його руху, капітального ремонту та реконструкції, благоустрою, показники забезпеченості населення житлом. Статистика житлових умов населення. Інтегральні показники забезпечення населення житлом. Показники ком-фортабельності житла. Дослідження диференціації житлових умов населення. Розвиток ринку житла.

Житлово-комунальне обслуговування населення. Показники побутового обслуговування населення: показники розвитку житлово-комунального господарства і діяльності житлово-комунальних підприємств та організацій щодо надання населенню відповідних послуг, показники забезпеченості населення житлово-комунальними послугами, їх доступності, споживання та витрат на них.

Тема 6. Статистика зовнішнього середовища

Завдання статистики навколишнього середовища. Якість навколишнього середовища як одна з умов життя людини. Поняття розселення населення, його показники. Сукупність елементів навколишнього середовища та їх стан. Завдання статистики навколишнього середовища в сучасних умовах.

Система показників статистики навколишнього середовища. Комплексна система показників статистики навколишнього середовища. Показники статистики водних ресурсів. Система статистичних показників стану, охорони та забруднення атмосфери. Показники землекористування.

Показники якості природного середовища. Комплексний показник якості навколишнього середовища: методика його розрахунку. Підходи щодо оцінки якості навколишнього середовища: їх переваги та недоліки.

Модуль 2. Статистика умов життя населення

Тема 7. Статистика послуг системи охорони здоров'я

Статистичні показники здоров'я населення. Методологічні проблеми статистики здоров'я. Групи показників здоров'я населення: демографічні, медичні, показники суб'єктивної оцінки стану здоров'я населення. Показники доступності та рівня медичного обслуговування.

Статистика захворюваності. Поняття захворюваності. Система показників захворюваності. Факторний аналіз захворюваності населення.

Статистика системи охорони здоров'я. Система показників забезпеченості населення установами охорони здоров'я та медичними кадрами.

Тема 8. Статистика освіти

Характеристика освітніх послуг. Характеристика діючої системи освіти. Характеристика освітніх послуг. Система статистичних показників для кожного рівня освіти.

Статистика рівня освіти населення. Аналіз рівня освіти населення за допомогою показників, що характеризують ступінь охоплення населення освітою. Застосування індексного методу для порівняння рівня освіти населення різних регіонів, країн. Показники статистики дошкільного навчання та шкільної освіти. Побудова соціально-економічної нормалі для характеристики розвитку системи освіти.

Тема 9. Статистика інформатизації

Статистика інформаційної діяльності. Мета інформаційної діяльності. Інформаційні ресурси в галузі статистики. Поняття інформатизації суспільства. Основні напрями інформатизації суспільства в Україні.

Статистичні показники інформатизації суспільства. Фактори та статистичні показники інформатизації суспільства.

Інформатизація органів державної статистики. Адміністративна інформація та напрями її використання.

Тема 10. Статистика культури, мистецтва і відпочинку

Соціально-економічне значення статистичного вивчення культури, мистецтва та відпочинку. Споживання населенням послуг культури, мистецтва та туризму. Показники музейного обслуговування. Статистика мистецтва.

Статистика вільного часу населення. Бюджет часу населення, його структура. Показники використання вільного часу населення.

Тема 11. Статистика соціального захисту населення

Статистика соціального забезпечення та соціального захисту. Завдання соціального захисту в суспільстві. Види загального обов'язкового державного страхування. Показники стану та ефективності соціального захисту населення. Соціально-економічне значення статистичного вивчення соціального забезпечення.

Статистика соціальних послуг. Форми та види соціального захисту. Статистика пенсійного забезпечення. Статистика інвалідності. Соціальна підтримка сім'ї: статистичний аспект.

Старіння населення та його показники. Сімейний склад населення. Статистичне вивчення національного складу населення. Основні економічні групування населення. Коефіцієнти демографічного навантаження. Групування економічно активного населення за сферами діяльності, за галузями економіки та іншими ознаками.

Соціальна мобільність і зміни структури населення. Концепції соціальної стратифікації суспільства. Поняття "соціальна мобільність населення". Показники динаміки та структури соціальної мобільності населення.

6.4. Плани лекцій

Модуль 1. Статистичне вивчення населення як об'єкта соціальної статистики

Тема 1. Предмет і завдання соціальної статистики

- 1.1. Поняття про соціальну статистику та її предмет.
- 1.2. Об'єкти соціальної статистики.
- 1.3. Завдання соціальної статистики.

Рекомендовані джерела інформації: [2; 5; 7; 9; 16].

Тема 2. Суспільство як соціальна система

1. Джерела інформації про соціальне життя суспільства.
2. Система показників у соціальній статистиці.
Основні класифікації і групування у соціальній статистиці.
- 2.3. Сім'я та домогосподарство у структурі суспільства.

Рекомендовані джерела інформації: [1; 2; 5; 7; 9; 13].

Тема 3. Населення як об'єкт соціальної статистики

1. Соціальна статистика і населення.
2. Статистичне вивчення чисельності і руху населення.
3. Соціально-демографічна структура населення.
4. Соціальна мобільність і зміни структури населення.

Рекомендовані джерела інформації: [1; 3; 4–7; 8; 12–14; 16]

Тема 4. Статистика рівня життя населення

1. Доходи населення та їх статистичне вивчення.
2. Статистичне вивчення споживання матеріальних благ та послуг.
3. Система статистичних показників рівня життя.
4. Індекс людського розвитку.
5. Статистика бідності.

Рекомендовані джерела інформації: [1; 2; 5–7; 8; 10; 12; 14]

Тема 5. Статистика житлових умов і житлово-комунального обслуговування

- 5.1. Основні поняття, джерела інформації та показники ринку житла.
- 5.2. Статистика житлових умов населення.
- 5.3. Житлово-комунальне обслуговування населення.

Рекомендовані джерела інформації: [2; 3; 5; 7; 8; 10; 14]

Тема 6. Статистика зовнішнього середовища

- 6.1. Завдання статистики навколишнього середовища. Якість навколишнього середовища як одна з умов життя людини.
- 6.2. Система показників статистики навколишнього середовища.
- 6.3. Показники якості природного середовища.

Рекомендовані джерела інформації: [2; 3; 5; 7; 8; 11].

Модуль 2. Статистика охорони здоров'я та умов життя населення

Тема 7. Статистика послуг системи охорони здоров'я

7.1. Статистичні показники здоров'я населення.

7.2. Статистика захворюваності.

7.3. Статистика системи охорони здоров'я.

Рекомендовані джерела інформації [2; 3; 5; 7; 8; 14–16].

Тема 8. Статистика освіти

8.1. Характеристика освітніх послуг.

8.2. Статистика рівня освіти населення.

Рекомендовані джерела інформації [2; 3; 5; 7; 8; 9].

Тема 9. Статистика інформатизації

9.1. Статистика інформаційної діяльності.

9.2. Статистичні показники інформатизації суспільства.

9.3. Інформатизація органів державної статистики.

Рекомендовані джерела інформації [2; 3; 5; 7; 8].

Тема 10. Статистика культури, мистецтва і відпочинку

10.1. Соціально-економічне значення статистичного вивчення культури, мистецтва та відпочинку.

10.2. Статистика вільного часу населення.

Рекомендовані джерела інформації: [2; 3; 5–7; 8; 14].

Тема 11. Статистика соціального захисту населення

11.1. Статистика соціального забезпечення та соціального захисту.

11.2. Статистика соціальних послуг.

Рекомендовані джерела інформації: [2; 3; 5–7; 8; 9; 12; 13].

VII. Індивідуальна робота

Індивідуальна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, курсової роботи тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- індивідуальних консультацій: (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

- групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику).

Індивідуальна робота виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Індивідуальна робота виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та придбання практичних навичок їх застосування при вирішенні проблем прийняття зважених рішень за допомогою економіко-статистичних методів.

Індивідуальна робота припускає наявність наступних елементів наукового дослідження: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості.

Практична значущість ІР полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики.

Реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем регіону та держави, на основі реальних даних за низку років, і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практику діяльності органів статистики.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору – з позицій теоретичної бази і практичних напрацювань, за умови їх реалізації у статистичних та адміністративних органах влади, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення – в тісному взаємопов'язуванні та єдиній логіці викладання.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що при виконанні статистичного дослідження та аналізу соціально-економічних явищ і процесів та обґрунтуванні шляхів удосконалення окремих аспектів предмета й об'єкта

дослідження студент повинен використовувати відомості про новітні досягнення в техніці і технологіях дослідження, застосовувати різноманітні статистичні методи дослідження й моделювання розвитку регіону або держави, підходи і критерії визначення та обґрунтування вибору альтернативних стратегій за умов мінливого середовища.

VIII. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни передбачено застосування активних і інтерактивних методів навчання, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, рольові ігри, тренінги, семінари в активній формі, розгляд кейсів, модерації. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; виробленні здатності ухвалювати самостійні рішення; виробленні здібності до колективних рішень; виробленні здібності до соціальної інтеграції; придбанні навичок вирішення конфліктів; розвитку здібності до компромісів.

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Система питань

у ході лекції відіграє активізаційну роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції – передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значним обсягом, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

Робота в малих групах – використовується з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє свою особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

ІХ. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Колесникова И. И. Социально-экономическая статистика / Колесникова И. И. – Мн. : Новое знание, 2002. – 250 с.
2. Курс социально-экономической статистики / под ред. М. Г. Назарова. – М. : ЗАО "Финстатинформ" ; ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 772 с.
3. Практикум по социальной статистике / под ред. И. И. Елисеевой. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 368 с.
4. Про всеукраїнський перепис населення : Закон України // Статистика України. – 2001. – № 1. – С. 80–88.
5. Социальная статистика / под ред. И. И. Елисеевой. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 480 с.

6. Статистика / за ред. С. С. Герасименко. – К. : КНЕУ, 1998. – 468 с.

7. Удотова Л. Ф. Соціальна статистика : підручник / Удотова Л. Ф. – К. : КНЕУ, 2002. – 376 с.

Додаткові

8. Бездекова З. Система показателів соціальної статистики: концепція, методологія, практика / З. Бездекова, К. Поздняк. – М. : "Фінанси і статистика", 1991. – 190 с.

9. Гріненко А. М. Соціальна політика / Гріненко А. М. – К. : КНЕУ, 2003. – 310 с.

10. Грішнова О. А. Людський розвиток / Грішнова О. А. – К. : КНЕУ, 2006. – 308 с.

11. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища : навч. посібн. / Джигирей В. С. – К. : Знання, КОО, 2000. – 254 с.

12. Політика доходів і якість життя населення / под ред. Н. А. Горелова. – СПб. : Питер, 2003. – 654 с.

13. Соціальна безпека: теорія та українська практика / за ред. І. Ф. Гнибіденка. – К. : КНЕУ, 2006. – 292 с.

14. Соціально-економічна статистика : практикум / под ред. В. М. Салина, Е. В. Шпаковської. – М. : Фінанси і статистика, 2004. – 192 с.

15. Статистичні методи дослідження в медицині і здоров'язбереженні / под ред. Г. В. Осипова. – М. : Наука, 1979. – 220 с.

16. Статистика населення з основами демографії / под ред. Г. С. Кильдишева. – М. : Фінанси і статистика, 1990. – 312 с.

Ресурси мережі Інтернет

17. Сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.